

Γ' Ετήσιο Επιστημονικό Συνέδριο

Διεύθυνσης Μέσης Εκπαίδευσης, Θεολογικής Σχολής Εκκλησίας Κύπρου, Επισκοπής Καρπασίας

150 χρόνια

από τα εγκαίνια του καθολικού της Ιεράς Μονής Αποστόλου Ανδρέα στην Καρπασία

Παρασκευή 3 και Σάββατο 4 Νοεμβρίου 2017
09:15 - 13:30

Αίθουσα Συνεδρίων Θεολογικής Σχολής Εκκλησίας Κύπρου, Λευκωσία

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ
ΣΧΟΛΗ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΚΥΠΡΟΥ

Επιστημονική Επιτροπή:

- Επίσκοπος Καρπασίας κ. Χριστοφόρος
- Βελουδία Σιδέρη – Παπαδοπούλου, Κοσμήτορας Θ.Σ.Ε.Κ.
- Κωστής Κοκκινόφτας, Ερευνητής Κέντρου Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου
- Πρωτοπρεσβύτερος π. Κυπριανός Κουντούρης, Διευθυντής Θ.Σ.Ε.Κ.

Οργανωτική Επιτροπή:

- Επίσκοπος Καρπασίας κ. Χριστοφόρος
- Κυπριανός Λούης, Διευθυντής Μέσης Εκπαίδευσης Υ.Π.Π.
- Βελουδία Σιδέρη - Παπαδοπούλου, Κοσμήτορας Θ.Σ.Ε.Κ.
- Κωστής Κοκκινόφτας, Ερευνητής Κέντρου Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου
- Πρωτοπρεσβύτερος π. Κυπριανός Κουντούρης, Διευθυντής Θ.Σ.Ε.Κ.
- Όλγα Σολομώντος-Κουντούρη, Επ. Καθηγήτρια, Θ.Σ.Ε.Κ.
- Αρχιμ. Γρηγόριος Ιωαννίδης, Λέκτορας Θ.Σ.Ε.Κ.
- Γεώργιος Κάκκουρας, ΕΜΕ Υ.Π.Π.
- Ανδρέας Φούλιας, ΣΕΠ Θ.Σ.Ε.Κ.
- Έλεν Φρανσουά Ιωσηφίδου, Λέκτορας Θ.Σ.Ε.Κ.
- Χριστοφόρος Παρίσης, Γραμματέας Επισκοπής Καρπασίας

Γραμματεία:

- Αντώνης Χαραλάμπους
- Σάββας Πάρης
- Ευδόκιος Δημητρίου
- Άννα Χριστοδούλου

Πρακτικά

- Ειρήνη Κυριάκου, ΣΕΠ, Θ.Σ.Ε.Κ.
- Χριστοφόρος Παρίσης

**Γ' Ετήσιο Επιστημονικό Συνέδριο για εκπαιδευτικούς Μέσης Εκπαίδευσης.
Συνδιοργάνωση Επισκοπή Καρπασίας, Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης
Υ.Π.Π. & Θεολογική Σχολή Εκκλησίας Κύπρου**

Η Επισκοπή Καρπασίας, η Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης του Υ.Π.Π. και η Θεολογική Σχολή Εκκλησίας Κύπρου (Θ.Σ.Ε.Κ.) διοργανώνουν το Γ' Ετήσιο Επιστημονικό Συνέδριο, που απευθύνεται κυρίως σε εκπαιδευτικούς της Μέσης Εκπαίδευσης. Το διήμερο Συνέδριο εντάσσεται στο πλαίσιο των εορτασμών για τα 150 χρόνια από τα εγκαίνια του Καθολικού της Ιεράς Μονής του Αποστόλου Ανδρέα στην Καρπασία. Στόχος του είναι η εμβάθυνση σε θέματα που αφορούν στην ιστορία της Μονής του Αποστόλου Ανδρέα, καθώς και στην προβολή και ανάδειξη της πολυετούς προσφοράς της προς το χριστεπώνυμο πλήρωμα του νησιού.

Το Συνέδριο θα είναι διήμερο και θα πραγματοποιηθεί την Παρασκευή 3 και το Σάββατο 4 Νοεμβρίου 2017 από τις 09:00 μέχρι τις 13:30 στην αίθουσα συνεδρίων της Θεολογικής Σχολής Εκκλησίας Κύπρου, στη Λευκωσία. Την πρώτη μέρα του Συνεδρίου θα αναπτυχθούν θέματα που αφορούν κυρίως στη θέση του Αποστόλου Ανδρέα στην Αγιογραφική και Πατερική παράδοση, ενώ κατά τη δεύτερη μέρα θα αναπτυχθούν θέματα που αφορούν στην πρώιμη και σύγχρονη ιστορία της Μονής, όπως και στην πρόσφατη ανακαίνισή της.

**ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΤΕΙΟ ΤΩΝ 150 ΧΡΟΝΩΝ
ΑΠΟ ΤΑ ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΤΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ
ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΣΤΗΝ ΚΑΡΠΑΣΙΑ**

*** * ***

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Επίσκοπος Καρπασίας κ. Χριστοφόρος

Ο Θεοφιλέστατος Επίσκοπος Καρπασίας κ. Χριστοφόρος γεννήθηκε στο χωριό Πελένδρι της Επαρχίας Λεμεσού το 1964. Μετά τη στρατιωτική του θητεία φοίτησε στη Θεολογική Σχολή Αθηνών από την οποία αποφοίτησε το 1988. Το 1990 εντάχθηκε στην Ιερά Μονή Παναγίας Τροοδιτίσσης, όπου έλαβε τον πρώτο βαθμό ιερωσύνης, το 1991 χειροτονήθηκε σε Πρεσβύτερο και προεχειρίσθη σε Αρχιμανδρίτη. Το 1992 φοίτησε στο διετές μεταπτυχιακό πρόγραμμα Πατρολογίας του Πανεπιστημίου Durham και έλαβε το πτυχίο MasterofArts. Στις 22 Μαΐου 2007 κατόπιν ομοφώνου απόφασης της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Κύπρου εξελέγη πρώτος Επίσκοπος της ανασυσταθείσας Επισκοπής Καρπασίας. Η χειροτονία έγινε από τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο Κύπρου κ. κ. Χρυσόστομο Β΄ την Κυριακή 3 Ιουνίου 2007.

ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ

Η Εκκλησία από τη φύση της είναι Αποστολική και θεμελιώνεται στη μαρτυρία, εμπειρία, διδασκαλία, φρόνημα και ζωή των Αποστόλων, οι οποίοι ήταν οι «*αυτόπται μάρτυρες τῆς τοῦ Λόγου σαρκώσεως*». Όταν μιλούσαν περί του Θεού Λόγου και περί του λόγου της ζωής δεν το έκαναν στοχαστικά, ούτε ως λογοπλόκοι σοφοί. Αυτοί είδαν, άκουσαν, ψηλάφησαν, δέχθηκαν μέσα τους την κοινωνία του Τριαδικού Θεού, γνώρισαν εμπειρικά την πνευματική ασθένεια και υγεία του ανθρώπου, και μας τα παρέδωσαν (Αποστολική Παράδοση), για να φθάσουμε και εμείς στην ίδια πνευματική εμπειρία με αυτούς και να ολοκληρωθούμε πνευματικά (αγιότητα).

Η Εκκλησία της Κύπρου δεν είναι Αποστολική μόνο λόγω της παρουσίας των Αποστόλων, από τούς πρώτους χριστιανικούς χρόνους, στο Νησί, ούτε γιατί τιμά και ευλαβείται όλως ιδιαιτέρως τους Αποστόλους που συνδέονται με τον τόπο μας, (Απόστολοι Παύλος, Βαρνάβας, Ανδρέας κλπ.), αλλά γιατί εδώ και περισσότερο από 2000 χρόνια, διέσωσε και καλείται να διαφυλάξει την Αποστολική Παράδοση, ως τρόπο ζωής, πού οδηγεί τον άνθρωπο στην πνευματική ολοκλήρωση, δίνοντάς του πνευματική ποιότητα και καλλιέργεια (αγιότητα), καθώς και την προοπτική της αιωνιότητας.

Η Μονή του Αποστόλου Ανδρέα στην Καρπασία, δεν αποτελεί απλώς ένα εθνικό σημείο αναφοράς, ή συναισθηματικής κάλυψης του ανθρώπου, ή ακόμα και τουριστικού προορισμού, έστω και θρησκευτικού (αυτό το κάνουν κατά χιλιάδες και οι Τούρκοι), αλλά αποτελεί μαρτύριο και μαρτυρία της εν Χριστώ ζωής, όπως μας την παρέδωσε ο Απόστολος Ανδρέας, ο οποίος ακολούθησε τον Μεσσία και διήλθε την οικουμένη για να μεταφέρει στην ανθρωπότητα τη βέβαιη και διαχρονική ελπίδα του μηνύματος αυτού.

Κωνσταντίνος Νικολακόπουλος

Ο Δρ. Κωνσταντίνος Νικολακόπουλος είναι τακτικός καθηγητής στο Τμήμα Ορθοδόξου Θεολογίας του Πανεπιστημίου Μονάχου και επισκέπτης καθηγητής στη Θ.Σ.Ε.Κ.. Έχει σπουδάσει στη Θεολογική και Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Αθηνών, καθώς και στο Πανεπιστήμιο του Regensburg και Μονάχου. Από το 2003 μέχρι το 2011 διετέλεσε Πρόεδρος του Τμήματος Ορθοδόξου Θεολογίας του Πανεπιστημίου του Μονάχου, στο οποίο επανεξελέγη για τη διετία 2017/18-2018/19 και από το 2011 μέχρι σήμερα Πρόεδρος της Επιτροπής Εξετάσεων στο ίδιο Τμήμα. Από το 2006 εκδίδει το γερμανόφωνο επιστημονικό θεολογικό Περιοδικό «Orthodoxes Forum» και από το 2011 τη σειρά θεολογικών Μονογραφιών «Lehr-und Studienbücher Orthodoxe Theologie».

Έχει διδάξει ως επισκέπτης καθηγητής σε πολλά πανεπιστήμια κι έχει συμμετάσχει σε διεθνή επιστημονικά συνέδρια ως εισηγητής σε Πανεπιστήμια της Ευρώπης και των ΗΠΑ. Συμμετέχει σε διεπιστημονικά ερευνητικά προγράμματα και είναι μέλος Επιστημονικών Εταιρειών, Ιδρυμάτων και Επιτροπών. Έχει συμμετάσχει σε Επιτροπές Αξιολόγησης προπτυχιακών και μεταπτυχιακών προγραμμάτων σε Πανεπιστήμια της Ελλάδος και της Κύπρου μετά από πρόσκληση των αντιστοιχών φορέων Α.Δι.Π. Ελλάδος και Δι.Π.Α.Ε. Κύπρου. Είναι μέλος της Επιτροπής Θεολογικού Διαλόγου μεταξύ Ορθοδόξου και Καθολικής Εκκλησίας Γερμανίας, καθώς επίσης και της Επιτροπής Διαλόγου μεταξύ Οικουμενικού Πατριαρχείου και Ευαγγελικής Εκκλησίας Γερμανίας. Έχει δημοσιεύσει πολλές μονογραφίες, επιστημονικά άρθρα και μελέτες. Κεντρική θέση στις ερευνητικές και διδακτικές του δραστηριότητες κατέχει η θεματική περί γλωσσικής εξέλιξης στα ελληνιστικά και πρωτοχριστιανικά χρόνια με άξονα την «Κοινή» γλώσσα της Καινής Διαθήκης. Είναι κάτοχος Πτυχίου και Διπλώματος Βυζαντινής Μουσικής του Απολλωνίου Ωδείου Αθηνών, διετέλεσε επί σειρά ετών μέλος της παγκοσμίου φήμης «Ελληνικής Βυζαντινής Χορωδίας» υπό τη διεύθυνση του μακαριστού μουσικοδιδασκάλου Λυκούργου Αγγελόπουλου και Πρωτοψάλτης της Ιεράς Μητροπόλεως Γερμανίας.

ΑΝΔΡΕΑΣ – Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ:

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΤΗΝ ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΠΟΚΡΥΦΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ ΚΑΙΝΗΣ ΔΙΑΘΗΚΗΣ

Αν και ο Απόστολος Ανδρέας μπορεί να χαρακτηριστεί ως μία από τις κεντρικές προσωπικότητες τόσο κατά τη διάρκεια της ιστορικής πορείας του Ιησού Χριστού όσο και κατά την περίοδο της συγκροτήσεως της Εκκλησίας, εντούτοις αναπάντεχα ελάχιστες ουσιαστικές μαρτυρίες και πληροφορίες για το πρόσωπό του διασώθηκαν στα κανονικά βιβλικά κείμενα του 1ου μ.Χ. αιώνα. Οι ελάχιστες αναφορές της Καινής Διαθήκης στα Ευαγγέλια και τις Πράξεις των Αποστόλων αφορούν αποκλειστικά στην οικογένεια και το επάγγελμά του, καθώς και σε μεμονωμένες σκηνές από τη μαθητεία του και τη συμμετοχή του στον κύκλο των δώδεκα Αποστόλων.

Η εισήγηση θα προσπαθήσει να συστηματοποιήσει αφενός τις μαρτυρίες των κανονικών βιβλικών πηγών, αλλά και να αναφερθεί εποπτικά αφετέρου σε βασικά αρχαία χριστιανικά κείμενα της μη κανονικής γραμματείας, στην οποία περιέχονται πληροφορίες για τη διδακτική και θαυματουργική δράση του Αποστόλου ως απεσταλμένου του Κυρίου για τη διάδοση του Ευαγγελίου, καθώς και για το τέλος της επίγειας ζωής του. Ο Απόστολος Ανδρέας δεν είναι ο μοναδικός που σταυρώθηκε σαν τον Ιησού Χριστό, σταυρώθηκαν επίσης ο Πέτρος – με την κεφαλήν προς τα κάτω – και ο Φίλιππος. Όμως σύμφωνα με την Ιερά Παράδοση κανείς από τους δύο δε συνδέθηκε με τον σταυρό όσο ο Ανδρέας, ώστε μέχρι και σήμερα να αναφερόμαστε στον χιαστό σταυρό του Αγίου Ανδρέα.

Η έλλειψη αρκετών βιβλικών μαρτυριών συμφωνεί απόλυτα με το φιλολογικό είδος, τον τρόπο αλλά και με τον σκοπό συγγραφής των κανονικών βιβλίων της Κ.Δ., όπως επίσης και με τον ιδιαίτερο χαρακτήρα τους ως βιβλικών κειμένων, τα οποία αποτελούν επιλεκτικές θεολογικές μαρτυρίες, που αποσκοπούν στην καταγραφή του μηνύματος του Χριστού.

Γεώργιος Κάκκουρας

Ο Γεώργιος Κάκκουρας είναι Επιθεωρητής Θρησκευτικών Μέσης Εκπαίδευσης. Σπούδασε στη Θεολογική Σχολή του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, από όπου και έλαβε και τον Διδακτορικό τίτλο σπουδών. Επί σειρά ετών εργάστηκε ως θεολόγος στο Γραφείο Θρησκευτικής Διαφώτισεως και Διεκκλησιαστικών Σχέσεων της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου. Υπηρέτησε ως θεολόγος καθηγητής και Διευθυντής σε σχολεία της Μέσης Εκπαίδευσης. Συνέγραψε μελέτες και συμμετείχε σε συνέδρια με θέματα σχετικά με τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα, τα οποία αφορούν στην Κυπριακή Αγιολογία και στην Ιστορία της Εκκλησίας της Κύπρου.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΤΗΝ Κ.Δ. ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΑΡΑΔΟΣΗ

A. Στην Καινή Διαθήκη:

Καταγωγή και επάγγελμα του Αποστόλου Ανδρέα. Γνωριμία με τον Ιησού. Ο Ανδρέας οδηγεί στον Ιησού τον Πέτρο και τον Φίλιππο. Οριστική κλήση των Αποστόλων. Άλλες αναφορές στην Κ.Δ.

B. Ο Απόστολος Ανδρέας στην αγιολογική παράδοση της Εκκλησίας.

Αποστολική δράση του Αποστόλου. Το μαρτύριο του Αποστόλου Ανδρέα. Ο σταυρός του μαρτυρίου του. Το λείψανό του και η αγία κάρα του. Ο Απόστολος Ανδρέας στην Σκωτική εκκλησιαστική παράδοση. Ο Απόστολος Ανδρέας στην Κυπριακή εκκλησιαστική παράδοση.

Αρχιμ. π. Νικόλαος Ιωαννίδης

Ο π. Νικόλαος Χ. Ιωαννίδης είναι αφυπηρητήςσας καθηγητής του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών και επισκέπτης καθηγητής στη Θεολογική Σχολή της Εκκλησίας Κύπρου. Έχει σπουδάσει στην Αθήνα, στο Παρίσι (ως υπότροφος της Γαλλικής Κυβερνήσεως) και στο Βελιγράδι (ως υπότροφος της Εκκλησίας της Ελλάδος). Είναι διδάκτωρ Πατρολογίας της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Βελιγραδίου. Εργάστηκε ως ερευνητής χειρογράφων κωδίκων πατερικών έργων στις Εθνικές βιβλιοθήκες Παρισίων και Βελιγραδίου, καθώς και στη βιβλιοθήκη Αγίου Μάρκου στη Βενετία. Δίδαξε στην Ανωτέρα Εκκλησιαστική Σχολή Αθηνών και έδωσε διαλέξεις-μαθήματα στην Ορθόδοξη Θεολογική Ακαδημία Κιέβου και στο Ορθόδοξο Θεολογικό Ινστιτούτο Παρισίων (Άγιος Σέργιος). Συμμετείχε ως εισηγητής σε πολλά συνέδρια στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Επί σειρά ετών μετέχει ως μέλος σε Συνοδικές Επιτροπές (Θείας Λειτουργικής αναγεννήσεως). Διετέλεσε επί δεκαετία πρόεδρος της Διοικούσας Επιτροπής της Ανώτατης Εκκλησιαστικής Ακαδημίας Αθηνών. Έχει τιμηθεί από το Πατριαρχείο της Μόσχας με το παράσημο του Αγίου Σεργίου και από την Εκκλησία της Ελλάδος με την ανώτατη διάκριση, τον Χρυσούν Σταυρόν του Αποστόλου Παύλου. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα εστιάζονται στη διδασκαλία των Πατέρων και Εκκλησιαστικών Συγγραφέων της ύστερης Βυζαντινής περιόδου.

Ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΤΕΡΙΚΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ

Οι πληροφορίες για τον Απόστολο Ανδρέα από την Καινή Διαθήκη δεν είναι επαρκείς για να συνθέσουμε τον βίο του και κυρίως την αποστολική δράση του. Τις περισσότερες πληροφορίες αντλούμε από απόκρυφα κείμενα. Στην πατερική γραμματεία επίσης οι αναφορές είναι ελάχιστες. Μας παραδίδεται ένα εγκώμιο του Πρόκλου (Ε΄ αι.) και μια έκθεση περί του βίου, των πράξεων και του μαρτυρικού θανάτου του Αποστόλου από τον μοναχό και πρεσβύτερο Επιφάνιο (ΙΑ΄ αι.)¹, τα οποία στηρίζονται στην απόκρυφη γραμματεία.

Η παρούσα εισήγηση στηρίζεται στα κείμενα αυτά, τα οποία αν και δεν προσφέρονται για υψηλά θεολογικά άλματα, όμως δείχνουν ανάγλυφα το πρόσωπο, το έργο και τον μαρτυρικό θάνατο του αποστόλου. Σε αυτά αποτυπώνεται ο αληθινός απόστολος της Εκκλησίας, ο αταλάντευτος στην πίστη, ο σταθερός στην ελπίδα, ο φλογερός στη φιλευσπλαχνία του και σε τι συνίσταται το αποστολικό έργο, το οποίο διακόνησε ο Ανδρέας με αφοσίωση προς τον εντολοδόχο Ιησού Χριστό και με άμετρη αγάπη προς τον άνθρωπο.

¹ΕΠΙΦΑΝΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ, Περί τοῦ βίου καί τῶν πράξεων καί τέλους τοῦ ἁγίου καί πανεφήμου καί πρωτοκλήτου τῶν ἀποστόλων Ἀνδρέου, *PG* 120, 216C-260B.

Αρχιμ. π. Γρηγόριος Ιωαννίδης

Ο Αρχιμ. Γρηγόριος Ιωαννίδης, Λέκτορας της Λειτουργικής στη Θεολογική Σχολή Εκκλησίας Κύπρου, διδάσκει μαθήματα Λειτουργικής στο προπτυχιακό πρόγραμμα Θεολογίας. Είναι κάτοχος Διδακτορικού Διπλώματος κατεύθυνσης στη Λειτουργική, με τίτλο «Il manoscritto Barberini greco 390: edizione e commento liturgico» (2000) και Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Θεολογίας με τίτλο «Il codice liturgico Barberini greco 390: data, provenienza, contenuto e uso» (1997) από το Ποντιφίκιο Ινστιτούτο Ανατολικών Σπουδών. Διακονεί επίσης ως Πρωτοσύγκελλος στην Ιερά Μητρόπολη Τριμυθούντος. Είναι μέλος της Θρονικής Επιτροπής και υπεύθυνος του Γραφείου Εκκλησιαστικής Διακονίας και Διαφώτισης της Μητρόπολης. Πέρα από το λειτουργικό, ποιμαντικό και κοινωνικό έργο, εκπροσωπεί την Ιερά Μητρόπολη σε Συνοδικές Επιτροπές και στο Τμήμα Αρχαιοτήτων αναφορικά με τα αρχαία μνημεία της μητροπολιτικής περιφέρειας. Συμμετείχε ως συνοδός στην αντιπροσωπεία της Εκκλησίας της Κύπρου στην Αγία και Μεγάλη Σύνοδο της Ορθοδοξίας, που συνήλθε το 2016 στην Κρήτη. Το ερευνητικό του έργο περιέχει δημοσιεύσεις σε επιστημονικά περιοδικά, κεφάλαια σε συλλογικούς τόμους, βιβλία, καθώς και πολλές συμμετοχές σε τοπικά και διεθνή συνέδρια.

ΤΟ «ΤΑΚΤΙΚΟΝ» ΤΗΣ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΚΑΡΠΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΤΗΣ ΖΩΗ

Το περίφημο «Τακτικόν» της επισκοπής Καρπασίας, σημερινό χειρόγραφο με αριθμό 18 στη Βιβλιοθήκη της Ιεράς Μητροπόλεως Κιτίου, αναγνωρίζεται ως ένα από τα σημαντικότερα κυπριακά σωζόμενα αρχιερατικά ευχολόγια του 16^{ου} αιώνα. Η έρευνά μας επικεντρώνεται στη μελέτη τεσσάρων βασικών σημείων:

Α. Παλαιογραφική ανάλυση του χειρογράφου.

Β. Περιεχόμενο του κώδικα.

Γ. Τη σχέση του «Τακτικού» με τα άλλα 22 γνωστά κυπριακά ευχολόγια.

Δ. Τη θέση του «Τακτικού» στη λειτουργική παράδοση της Ορθόδοξης Εκκλησίας.

Η μελέτη του «Τακτικού» σκοπό έχει να φωτίσει την εκκλησιαστική ζωή της επισκοπής Καρπασίας, να αναδείξει το λειτουργικό πλούτο της Εκκλησίας της Κύπρου και τις σχέσεις της με τα μεγάλα λειτουργικά κέντρα της Κωνσταντινούπολης, αλλά και των Ορθόδοξων Πατριαρχείων της Μέσης Ανατολής (Αλεξανδρείας, Αντιοχείας, Ιεροσολύμων), τέλος δε, να καταδείξει τη μεγάλη σημασία και συμβολή της κυπριακής λειτουργικής πράξης στις εν χρήσει έντυπες εκδόσεις.

Δ. Δ. Τριανταφυλλόπουλος

Γεννήθηκε στη Χαλκίδα Ευβοίας (1941). Πτυχιούχος Φιλολογίας & Ιστορίας-Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Αθηνών. Μεταπτυχιακά στη Βιέννη και στο Μόναχο, διδάκτωρ Πανεπιστημίου Μονάχου. Υπηρέτησε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών ως Βοηθός, κατόπιν στην Αρχαιολογική Υπηρεσία Ελλάδος ως επιμελητής και Έφορος Βυζαντινών Αρχαιοτήτων. Από 1993-2008 Αναπληρωτής και Καθηγητής στη Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Κύπρου. Το 2002 εξελέγη Κοσμήτορας· παραιτήθηκε μετά εξάμηνο λόγω σοβαρών ακαδημαϊκών διαφωνιών. Επιστημονικός σύμβουλος της Εκκλησιαστικής Επιτροπής Ι. Μονής Αποστόλου Ανδρέα Καρπασίας (2000-2008). Δημοσίευσε 7 βιβλία και πέραν των 250 εργασιών.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΚΛΗΤΟΥ, ΜΕ ΕΜΦΑΣΗ ΣΤΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Παρά τη σχετικά εκτεταμένη διεθνή βιβλιογραφία γύρω από την εικονογραφία του Αποστόλου Ανδρέα, υπάρχουν ακόμη πτυχές ανερέυντες, λ.χ. για τη θέση του στα εικονογραφικά δεδομένα της Κύπρου και για τις συνδηλώσεις της εκάστοτε παρουσίας του σε αυτά. Η εργασία συμπληρώνει το υλικό παλαιότερης δημοσιευμένης μελέτης μας: Δημ. Δ. Τριανταφυλλόπουλος, “Ο Πρωτόκλητος στην Κύπρο: Τεκμήρια και συμφραζόμενα”, εν: Ελ. Γ. Σαράντη, – Δημ. Δ. Τριανταφυλλόπουλος (επιμ.), *Πρακτικά διεθνούς συνεδρίου “Ο Απόστολος Ανδρέας στην ιστορία και την τέχνη” (Πάτρα, 17-19 Νοεμβρίου 2006)*, Πάτρα [Πανεπιστήμιο Πελοποννήσου] 2013, σσ. 129-147, 12 εικ. και σχέδια.

Σταύρος Γ. Γεωργίου

Ο Δρ. Σταύρος Γ. Γεωργίου κατάγεται από τη Μόρφου και διαμένει στον Στρόβολο. Ολοκλήρωσε τις πτυχιακές, μεταπτυχιακές και διδακτορικές του σπουδές στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και είναι κάτοχος Πτυχίου Ελληνικής Φιλολογίας και Μεταπτυχιακού και Διδακτορικού Διπλώματος στη Βυζαντινή και Μεσαιωνική Ιστορία. Τα επιστημονικά του ενδιαφέροντα επικεντρώνονται στη μελέτη της περιόδου των Κομνηνών, των διοικητικών, οικονομικών και κοινωνικών θεσμών του βυζαντινού κράτους, της βυζαντινής Κύπρου και της εκκλησιαστικής ιστορίας της Κύπρου. Έχει δημοσιεύσει αριθμό επιστημονικών άρθρων σε έγκυρα ελληνικά και ξένα περιοδικά, πρακτικά συνεδρίων και συλλογικούς τόμους. Έχει διδάξει Ελληνική Ιστορία στο Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου και Βυζαντινή Ιστορία στο Πανεπιστήμιο Κύπρου.

ΟΙ ΣΩΖΟΜΕΝΕΣ ΠΗΓΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΡΠΑΣΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΑ

Στην ανακοίνωση παρουσιάζονται οι σωζόμενες πηγές για τη βυζαντινή Καρπασία και πιο συγκεκριμένα για τους οικισμούς της χερσονήσου, τον Άγιο Φίλωνα και την επισκοπή Καρπασίας, τα πολυάριθμα εκκλησιαστικά μνημεία και το κάστρο της Καντάρας. Επισημαίνεται επίσης ότι η χερσόνησος της Καρπασίας ακολουθούσε, όσον αφορά την κοινωνική και οικονομική οργάνωση, τις δομές της βυζαντινής επαρχίας. Στα παραπάνω προστίθενται οι γνώσεις μας για την ανάπτυξη στην Καρπασία ισχυρού και ακμαίου κοινοβιακού και ασκητικού μοναχισμού, που δίκαια της προσέδωσε την προσωνυμία “Χερσόνησος των αγίων”. Εξετάζονται, τέλος, οι μαρτυρίες δυτικών πηγών που αφορούν την περιοχή και τη Μονή του Αποστόλου Ανδρέα και πιο συγκεκριμένα οι αναφορές του Άγγλου προσκυνητή Saewulfus στις αρχές του ΙΑ΄ αιώνα για το λιμάνι του Αποστόλου Ανδρέα και του Άγγλου χρονογράφου Roger de Howden στα τέλη του ΙΒ΄ αιώνα για τη Μονή του Αποστόλου Ανδρέα.

Νάσα Παταπίου

Η Δρ. Νάσα Παταπίου γεννήθηκε στην ακριτική κωμόπολη Ριζοκαρπάσου. Σπούδασε Βυζαντινή και Νεοελληνική Φιλολογία, Ιστορία και Αρχαιολογία, Θέατρο και είναι διδάκτωρ Ιστορίας. Είναι ποιήτρια και ιστορικός-ερευνητρια με πεδίο έρευνας τη Φραγκοκρατία και κυρίως τους χρόνους της Βενετικής κυριαρχίας στην Κύπρο. Ως ποιήτρια έχει βραβευτεί με Πρώτο Κρατικό Βραβείο Ποίησης από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και ως ιστορικός έχει τιμηθεί με Βραβείο της Ακαδημίας Αθηνών. Επίσης έχει τιμηθεί από το Σωματείο «Το Ριζοκάρπασο», της γενέτειράς της «...για την πολύτιμη προσφορά της στα γράμματα και τον πολιτισμό».

ΠΕΡΙΗΓΗΤΕΣ ΚΑΙ ΞΕΝΟΙ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΑ

Στην ανακοίνωση μετά τα εισαγωγικά στοιχεία για την τοπογραφία της χερσονήσου Καρπασίας και για το Ακρωτήριο του Αποστόλου Ανδρέα, γίνεται λόγος για τη βυζαντινή ονομασία της χερσονήσου και πώς από Ακρωτική κατέληξε να ονομάζεται Καρπασία. Στη συνέχεια παρουσιάζονται και σχολιάζονται ταξιδιωτικά και περιηγητικά κείμενα και γενικά πηγές, ανέκδοτες και μη, που αναφέρονται είτε στη μεσαιωνική εκκλησία του Αποστόλου Ανδρέα, είτε στο Ακρωτήριο του Αποστόλου Ανδρέα και στον γύρω χώρο. Επίσης στην ανακοίνωση γίνονται αναφορές στον διοικητή (βάιλο) του Ακρωτηρίου του Αποστόλου Ανδρέα, αξίωμα το οποίο φαίνεται να υπήρχε ήδη από τα βυζαντινά χρόνια, γεγονός που μαρτυρεί ότι ο χώρος από τότε, εκτός από τόπος λατρείας του Πρωτοκλήτου, ήταν και στρατηγικής σημασίας χώρος, λόγω της συγκεκριμένης γεωγραφικής του θέσης.

Τέλος, τα πλέον σημαντικά στοιχεία στην ανακοίνωσή μας αποτελούν τα όσα έχει διασώσει στο χειρόγραφο του ο Λεονάρδος Donà, γιος του βενετού τοποτηρητή της Κύπρου, Ιωάννη Βαπτιστή Donà, που είχε υπηρετήσει στη μεγαλόνησο κατά την περίοδο 1556 έως 1558. Ο μετέπειτα δόγης Λεονάρδος Donà μας κληροδότησε μεταξύ των άλλων ειδήσεων για τη χερσόνησο και πολύτιμα στοιχεία για τη γοθτική εκκλησία του Αποστόλου Ανδρέα. Όπως τεκμηριώνεται από τις πηγές τα εν λόγω στοιχεία πρέπει να αποτελούν την παλαιότερη έως σήμερα μνεία για τη μεσαιωνική εκκλησία, την αφιερωμένη στον Απόστολο Ανδρέα.

Κωστής Κοκκινόφτας

Ο Κωστής Κοκκινόφτας εργάζεται ως ερευνητής στο Κέντρο Μελετών Ιεράς Μονής Κύκκου. Έχει εκδώσει βιβλία ιστορικού και λαογραφικού περιεχομένου και δημοσίευσε μελέτες σε διάφορα έντυπα. Τα περισσότερα από τα βιβλία του έχουν επίκεντρό τους τη Μονή Κύκκου και την εθνική, πνευματική και κοινωνική της δράση. Ανάμεσά τους περιλαμβάνονται το πεντάτομο «Η Μονή Κύκκου στον κυπριακό τύπο (1878-1931)» και το δίτομο «Η Μονή Κύκκου στο Αρχείο της Αρχιεπισκοπής Κύπρου (1634-1911)». Το τελευταίο βιβλίο του έχει τίτλο «Τα Μετόχια της Μονής Κύκκου στο εξωτερικό».

Ο Π. ΙΩΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑ ΔΙΑΚΟΥ ΚΑΙ Η ΕΠΑΝΙΔΡΥΣΗ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΣΤΑ ΝΕΟΤΕΡΑ ΧΡΟΝΙΑ

Η επαναλειτουργία της Μονής του Αποστόλου Ανδρέα στα νεότερα χρόνια οφείλεται στον π. Ιωάννη Νικόλα Διάκου, ο οποίος καταγόταν από το Ριζοκάρπασο και ύστερα από μια μεγάλη προσωπική δοκιμασία, που σημαδεύτηκε από τον θάνατο της συζύγου και του παιδιού του, κατέφυγε στη φιλόξενη Μονή Κύκκου, όπου παρέμεινε για κάποιο χρονικό διάστημα. Στη συνέχεια, όμως, στα μέσα του 19ου αιώνα επέστρεψε στη γενέτειρά του και εγκαταβίωσε στην περιοχή, όπου βρισκόταν το αφιερωμένο στον Πρωτόκλητο μαθητή του Χριστού ερημωμένο εκκλησάκι του 15ου αιώνα. Ακολουθώντας, με πολλούς αγώνες και δυσκολίες ανήγειρε στην περιοχή αυτή τον νέο ναό του Αποστόλου Ανδρέα, που εξελίχθηκε σε παγκύπριο προσκύνημα. Δυστυχώς η διαχείρισή του επέφερε τη σύγκρουση των κατοίκων του Ριζοκαρπάσου με την Αρχιεπισκοπή και προκάλεσε προβλήματα στην Εκκλησία της Κύπρου, μέχρι να δοθεί λύση στο ζήτημα.

Χρίστος Κ. Κυριακίδης

Ο Χρίστος Κ. Κυριακίδης γεννήθηκε το 1979 στην Κρήτου Τέρρα. Αποφοίτησε από το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Πανεπιστημίου Κύπρου από το οποίο έλαβε (2015) και τον τίτλο του διδάκτορα (Ph.D. στη Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία). Η διδακτορική του διατριβή είχε τίτλο «*Το Κυπριακό Νομοθετικό Συμβούλιο (1878-1931). Ίδρυση, λειτουργία και κοινοβουλευτικές αντιπαραθέσεις: Συνταγματικές ελευθερίες υπό περιορισμό και αμφισβήτηση*», που εκδόθηκε από τη Βουλή των Αντιπροσώπων (Λευκωσία, 2016). Ερευνητικά ασχολείται με την πολιτική και οικονομική ιστορία της Κύπρου κατά την Αγγλοκρατία. Συμμετείχε σε διάφορα ερευνητικά προγράμματα και έλαβε μέρος σε αρκετά συνέδρια σχετικά με την ιστορία της Κύπρου. Από το 2008 είναι Λειτουργός Κρατικού Αρχείου στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως.

Η ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣΚΥΝΗΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

Η Ιερά Μονή του Αποστόλου Ανδρέα, ήδη από την ανοικοδόμηση του Καθολικού της το 1867, αποτέλεσε ένα από τα κύρια προσκυνηματικά κέντρα της Κύπρου, ένα αποκούμπι των Χριστιανών κατοίκων του νησιού στα δύσκολα χρόνια της οθωμανικής αρχικά και της βρετανικής κατοχής αργότερα. Η σταδιακά αυξανόμενη προσέλευση προσκυνητών στη Μονή από όλο το νησί, παρά τις συνεχείς δυσκολίες, αποδεικνύουν τη μεγάλη σπουδαιότητά της ως πνευματικό κέντρο. Στην ανακοίνωση αυτή θα παρουσιαστεί η διαχρονική πορεία και οι παράγοντες που οδήγησαν στην καθιέρωση της Μονής του Αποστόλου Ανδρέα ως έναν από τους σημαντικότερους προσκυνηματικούς προορισμούς στην Κύπρο, με βάση στοιχεία που αντλήθηκαν από τα αρχεία της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου και του Κρατικού Αρχείου, αφηγήσεις περιηγητών της περιόδου, τον Τύπο της εποχής και ποιητάρικα άσματα.

Πέτρος Παπαπολυβίου

Ο Πέτρος Παπαπολυβίου έζησε τα πρώτα 14 χρόνια της ζωής του, μέχρι την τουρκική εισβολή του 1974 και την προσφυγιά, στην κατεχόμενη, σήμερα, Λάτση της επαρχίας Κερύνειας. Σπούδασε στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Διδάσκει στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου. Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα και το συγγραφικό του έργο επικεντρώνονται στη σύγχρονη ελληνική ιστορία και στην πολιτική ιστορία της Κύπρου, με έμφαση στην ιστορία του ενωτικού κινήματος και του κυπριακού εθελοντισμού.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΣΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟΥΣ ΕΘΝΙΚΟΥΣ ΕΡΑΝΟΥΣ

Η ανακοίνωση παρουσιάζει σε γενικές γραμμές τη μεγάλη προσφορά της Μονής του Αποστόλου Ανδρέα στην εκπαίδευση της Κύπρου, και ιδιαίτερα στα εκπαιδευτήρια και στους μαθητές και τις μαθήτριες της περιοχής της Καρπασίας. Παράλληλα, εξετάζεται η συνεισφορά της Μονής στους εθνικούς εράνους, με αφετηρία τους Βαλκανικούς πολέμους και κορύφωση τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο και ειδικότερα, τον ελληνοϊταλικό πόλεμο του 1940-1941. Θα παρουσιαστούν και θα σχολιαστούν τα σχετικά αριθμητικά δεδομένα και τα χρηματικά ποσά και η προβολή τους στον Τύπο.

Ντόρια Νικολάου

Σπούδασε Ιστορία και Αρχαιολογία στο Πανεπιστήμιο Κύπρου (2000-2004) και ακολούθως φοίτησε στο τριετές μεταπτυχιακό πρόγραμμα Χριστιανικής Αρχαιολογίας ως υπότροφος στο Pontificio Istituto di Archeologia Cristiana στη Ρώμη (2004-2007). Στο ίδιο Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο ολοκλήρωσε τη διδακτορική της διατριβή το 2015. Υπήρξε υπότροφος του Ποντιφικού Συμβουλίου για την Ενότητα των Χριστιανών και του Ιδρύματος Α. Γ. Λεβέντη. Έχει λάβει μέρος σε αρκετές αρχαιολογικές έρευνες εντός και εκτός Κύπρου. Από το 2015 εργάζεται σε ένα μεταδιδακτορικό ερευνητικό πρόγραμμα που έχει έδρα το Μάινζ της Γερμανίας.

ΝΕΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΟΥ ΠΑΡΕΚΚΛΗΣΙΟΥ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΙΣ ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Στα πλαίσια της πρώτης φάσης των εργασιών ανακαίνισης της Ιεράς Μονής του Αποστόλου Ανδρέα, που ολοκληρώθηκε υπό την αιγίδα του Προγράμματος Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών – Συνεργασία για το Μέλλον (UNDP-PFF) και της Τεχνικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά, έλαβαν χώρα διερευνητικές ανασκαφές στο Μεσαιωνικό παρεκκλήσιο υπό την επίβλεψη δικοινοτικής ομάδας αρχαιολόγων που αποτελείτο από τον Δρ. Büilent Kizilduman και την υπογράφουσα. Σκοπός των εργασιών εντός και πέριξ του παρεκκλησίου ήταν η ανάγκη για συλλογή πληροφοριών που θα βοηθούσαν στην ολοκλήρωση της μελέτης για τη συντήρηση του μεσαιωνικού οικοδομήματος, που θα λάβει χώρα κατά τη δεύτερη φάση των εργασιών αποκατάστασης της Μονής. Για τον λόγο αυτό αφαιρέθηκε εσωτερικά το δάπεδο του ναού, το οποίο σύμφωνα με επιγραφή τοποθετήθηκε το 1949. Εξωτερικά αφαιρέθηκε το τσιμεντένιο πάτωμα στα νότια και ανατολικά του παρεκκλησίου. Οι έρευνες, που επικεντρώθηκαν σε αυτές τις περιοχές, έφεραν στο φως σημαντικά στοιχεία για τη διαδοχή των αρχιτεκτονικών φάσεων του αρχαιότερου πυρήνα λατρείας της Μονής αλλά και του ίδιου του Αγιάσματος.

Διομήδης Μυριανθέας

Ο Διομήδης Μυριανθέας σπούδασε αρχιτεκτονική στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο Αθηνών και πήρε το τίτλο Master of Arts στη Συντήρηση από το Πανεπιστήμιο York στην Αγγλία. Εργάζεται στον τομέα της Συντήρησης και αποκατάστασης ιστορικών κτηρίων στην Ελλάδα και την Κύπρο από το 1991. Συμμετείχε με ανακοινώσεις σε ελληνικά και διεθνή συνέδρια σε θέματα σχετικά με την ιστορία της αρχιτεκτονικής και την αποκατάσταση ιστορικών κτηρίων.

Η ΟΙΚΟΔΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΑ

Στο συγκρότημα της Μονής του Αποστόλου Ανδρέα εντοπίζονται σήμερα δύο κύριες οικοδομικές φάσεις. Η παλαιότερη φαίνεται ότι ανάγεται στον 15^ο αιώνα (μεσαιωνική φάση) και από αυτήν διατηρείται σήμερα μόνο το παρεκκλήσιο. Το εκτεταμένο συγκρότημα της Μονής ανήκει στην περίοδο από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα και έπειτα, από την εποχή δηλαδή της ανασύστασής της μέχρι και το 1970 περίπου. Στην εισήγηση θα παρουσιαστούν οι βασικές οικοδομικές φάσεις του συγκροτήματος και θα γίνει παρουσίαση των κύριων χαρακτηριστικών των σημαντικότερων κτισμάτων του συγκροτήματος.

Χριστόδουλος Χατζηχριστοδούλου

Ο Δρ. Χριστόδουλος Α. Χατζηχριστοδούλου γεννήθηκε στην Αμμόχωστο. Ακολούθησε σπουδές στο τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, με ειδίκευση στη Βυζαντινή Αρχαιολογία. Συνέχισε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στο ίδιο Πανεπιστήμιο στον τομέα της Βυζαντινής Ιστορίας. Ανακηρύχθηκε διδάκτορας στο Πανεπιστήμιο Κύπρου με την κατάθεση της διδακτορικής του διατριβής με τίτλο «Κτήτορες ναών και δωρητές κειμηλίων την εποχή της Τουρκοκρατίας στην Κύπρο (1571-1878)». Τα ερευνητικά του ενδιαφέροντα αφορούν κυρίως στη βυζαντινή και μεταβυζαντινή αρχαιολογία και τέχνη, τη λαϊκή ζωγραφική και την ιστορική χαρτογραφία. Η έρευνά του εξετάζει την εκκλησιαστική ζωγραφική, όσον αφορά στο κοινωνικό, πολιτικό και ιστορικό περιβάλλον της και τις επιδράσεις που δέχθηκε. Έχει δημοσιεύσει μονογραφίες και σειρά άρθρων σε επιστημονικά περιοδικά και έχει παρουσιάσει μελέτες του σε τοπικά και διεθνή συνέδρια. Είναι μέλος του Συμβουλευτικού Σώματος της Δικαιοτικής Τεχνικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά και της Συνοδικής Επιτροπής επί της Ναοδομίας και της Χριστιανικής Τέχνης της Εκκλησίας της Κύπρου. Είναι ο Έφορος του Ιστορικού Αρχείου της Τράπεζας Κύπρου.

ΦΟΡΗΤΕΣ ΕΙΚΟΝΕΣ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ ΦΡΑΓΚΟΥΛΙΔΗ ΣΤΗ ΜΟΝΗ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΠΑΣΙΑΣ

Το 1945 στο πλαίσιο ανανέωσης και ευπρεπισμού του καθολικού της Μονής του Αποστόλου Ανδρέα ιστορήθηκαν νέες δεσποτικές εικόνες (Αρχαγγέλου Μιχαήλ, Αγίου Γεωργίου, Αγίου Ιωάννη Θεολόγου, Θεοτόκου Βρεφοκρατούσας, Ιησού Χριστού, Αγίου Ιωάννη Προδρόμου, Αγίων Φίλωνος και Συνεσίου, Αποστόλων Πέτρου και Παύλου) και τοποθετήθηκαν στο εικονοστάσιο, ενώ οι παλαιότερες του 19^{ου} αιώνα μεταφέρθηκαν στον γυναικωνίτη. Την ίδια εποχή φαίνεται ότι παραγγέλθηκαν και οι τέσσερις εικόνες του άμβωνα με τους Ευαγγελιστές. Όλες αυτές οι εικόνες αποτελούν έργα του Σολωμού Φραγκουλίδη (1902-1981), ενός από τους πρωτοπόρους ζωγράφους της πρώτης γενιάς της Σύγχρονης Κυπριακής Τέχνης. Στις εικόνες της Μονής Αποστόλου Ανδρέα ο Φραγκουλίδης, αναμιγνύει βυζαντινά και δυτικότερο στοιχεία που μόνο με προσεκτική ματιά αναγνωρίζονται. Ο ζωγράφος υπογράφει βυζαντινότροπα, όπως συνήθως οι αγιογράφοι και η υπογραφή του συνοδεύεται από το έτος κατασκευής της εικόνας «Χειρ C. Φραγκουλίδη / αἴμε». Κατά τις πρόσφατες εργασίες αποκατάστασης του καθολικού και συντήρησης του εικονοστασίου το 2016 οι εικόνες του Φραγκουλίδη μεταφέρθηκαν στο παρεκκλήσιο που δημιουργήθηκε στη πτέρυγα δυτικά του καθολικού και στις θέσεις τους επανατοποθετήθηκαν οι αρχικές του 19^{ου} αιώνα.

π. Κυριάκος Παπαϊωακείμ

Ο Πρωτοπρεσβύτερος π. Κυριάκος Παπαϊωακείμ είναι εφημέριος στον Ι.Ν. Τιμίου Προδρόμου στη Λάρνακα. Έχει σπουδάσει Θεολογία, Συντήρηση αρχαιοτήτων και έργων τέχνης και Μουσειολογία.

ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ-ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΦΟΡΗΤΩΝ ΕΙΚΟΝΩΝ, ΞΥΛΟΓΛΥΠΤΩΝ ΑΜΒΩΝΑ, ΕΠΙΣΚΟΠΙΚΟΥ ΘΡΟΝΟΥ, ΠΡΟΣΚΥΝΗΤΑΡΙΩΝ ΚΑΙ ΠΕΤΡΙΝΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΤΟΥ ΚΑΘΟΛΙΚΟΥ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΚΑΡΠΑΣΙΑΣ

Στην ανακοίνωση αυτή θα περιγραφεί η διαδικασία συντήρησης και αποκατάστασης των μεγάλων δεσποτικών εικόνων, και των μικρών του αποστολικού και του δωδεκαόρτου, των ξυλογλύπτων μερών του άμβωνα, του επισκοπικού θρόνου, των προσκυνηταρίων και της πέτρινης Αγίας Τράπεζας του καθολικού της Μονής του Απ. Ανδρέα, Καρπασίας.

Καλυψώ Φωτόγλου

Απόφοιτος της Σχολής Συντήρησης Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης του Α-ΤΕΙ Αθήνας. Εργάζεται ως Συντηρήτρια Αρχαιοτήτων και Έργων Τέχνης σε έργα του Ελληνικού Υπουργείου Πολιτισμού, όπως στη Συντήρηση του Ωρολογίου του Ανδρόνικου Κυρρήστου κ.ά. Τα τελευταία χρόνια εργάζεται ως ελεύθερος επαγγελματίας σε Ελλάδα και Κύπρο, όπου συμμετείχε στη συντήρηση του εικονοστασίου στη Μονή του Αποστόλου Ανδρέα σε συνεργασία με το UNDP.

Παρασκευή Ιωάννου

Αποφοίτησε το 2007 από τη Σχολή Συντήρησης Αρχαιοτήτων & Έργων Τέχνης. Ήταν υπεύθυνη της συντήρησης του εικονοστασίου του Ναού Παναγίας Τητηότισσας στη Καλαβασό, ενώ έχει εργαστεί σε διάφορα άλλα ιδιωτικά έργα συντήρησης σε Κύπρο και Ελλάδα.

Η ΣΥΝΤΗΡΗΣΗ ΤΟΥ ΕΙΚΟΝΟΣΤΑΣΙΟΥ ΣΤΟ ΝΑΟ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΑΝΔΡΕΑ ΣΤΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟ ΤΗΣ ΚΑΡΠΑΣΙΑΣ

Το καθολικό της Μονής του Αποστόλου Ανδρέα κτίσθηκε το 1867, όμως το ξυλόγλυπτο και επιχρυσωμένο εικονοστάσι με το οποίο θα ασχοληθούμε σ' αυτή την ανακοίνωση είναι άγνωστης χρονολογίας κατασκευής και άγνωστου τεχνίτη. Στο ξυλόγλυπτο του εικονοστασίου συναντάμε κυρίως φυτικές παραστάσεις, πτηνά, μυθικά ζώα και κάποιες μεμονωμένες ανθρώπινες μορφές και αγγέλους. Η επιχρύσωσή του έγινε με παραδοσιακή τεχνική το 1881, με βάση την πληροφορία που μας δίνει μια επιγραφή στο προσκυνητάρι του Αγίου. Η γενική κατάσταση διατήρησης του εικονοστασίου ήταν σχετικά καλή με εξαίρεση τα χαμηλά σημεία που είχαν ταλαιπωρηθεί πολύ από εισερχόμενα ύδατα και την αριστερή πλευρά που είχε υποστεί φθορές από πυρά. Υπήρχαν σημεία, ευτυχώς όχι εκτεταμένα, όπου παρατηρήθηκε να έχουν προσβληθεί από έντομα, τα οποία δεν ήταν πλέον ενεργά. Σκοπός της ανακοίνωσης αυτής είναι η παρουσίαση της μεθοδολογίας των εργασιών συντήρησης του εικονοστασίου.

Το αποσπασθέν και χαμένο σήμερα ψηφιδωτό μετάλλιο με τον Απόστολο Ανδρέα, από το ναό της Παναγίας Κανακαριάς στη Λυθράγκωμη Αμμοχώστου, 6^{ος} αιώνας (A.H.S. Megawand E.J.W. Hawkins, *The Church of the Panagia Kanakaria at Lythrankomi in Cyprus. Its Mosaics and Frescoes*, Dumbarton Oaks Studies, Dumbarton Oaks Center for Byzantine Studies, Washington 1977).

Οπισθόφυλλο: Αργυρεπίχρυση επένδυση (1886) της θαυματουργής εικόνας του Αποστόλου Ανδρέα, η οποία κατασχέθηκε από τις κατοχικές αρχές, (Αρχείο Α. Φούλια και Χ. Χατζηχριστοδούλου).

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ
ΣΧΟΛΗ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΚΥΠΡΟΥ

Επικοινωνία

Θεολογική Σχολή
Εκκλησίας Κύπρου
Ισοκράτους 1-7,
1016, Λευκωσία,
Κύπρος

Ηλεκτρονική διεύθυνση:
admissions@theo.ac.cy,
info@theo.ac.cy

Τηλέφωνα:
(+357) 22443055,
(+357) 22443056
Τηλεμοιότυπο:
(+357) 22443050

Ιστοσελίδα:
<http://theo.ac.cy/>

